

Høringsinnspill til

Etikkinformasjonsutvalgets rapport: Åpenhet i leverandørkjeder

Oslo, 10. mars 2020

Forum for utvikling og miljø er et nettverk av over 50 freds-, menneskerettighets-, utviklings-, klima- og miljøorganisasjoner. Vi takker for muligheten til å komme med innspill til Etikkinformasjonsutvalgets rapport: Åpenhet i leverandørkjeder.

Forum for utvikling og miljø mener at etikkinformasjonsutvalget har levert en grundig og god rapport. Vi mener lovforslaget er et viktig steg i retning av et mer ansvarlig næringsliv, og ser med glede at lovforslaget setter krav til aktsomhetsvurderinger, risikoreduserende tiltak og oppretting av skade. Dette svarer på tidligere innspill fra både næringslivsaktører, fagbevegelse og sivilsamfunn, og gjenspeiler den internasjonale lovutviklingen som har vært på feltet. Særlig positivt er det at kravene ligner på krav til aktsomhetsvurderinger som ligger i UNGP og OECDs retningslinjer. Lovforslaget dekker også på en god måte kravet til at bedrifter må være åpne om og gjøre aktsomhetsvurderinger knyttet til sentrale menneskerettslige utfordringer i sine leverandørkjeder. Samtidig vil vi påpeke at det vil være svært uheldig dersom norske selskaper som ikke handler med varer eller tjenester i Norge blir unntatt fra loven. Dette kan best sikres ved å endre §1, 1.ledd til *“Loven gjelder for alle norskregistrerte selskaper og virksomheter som tilbyr varer og tjenester i Norge”*.

Som et bredt nettverk av sivilsamfunnsorganisasjoner, med kompetanse på bredden av FNs bærekraftsmål og partnere i en rekke land, ser vi at det er behov for å utvide lovforslagets nedslagsfelt og da særlig §10. I tillegg til mennesker som er direkte berørt i leverandørkjeden, som ansatte, må lovforslaget styrkes for å tydelig ivareta urfolk, lokalbefolkning og menneskerettighetsforkjempere. Lovens §10 må i tillegg til menneskerettighetsbrudd, videre omfatte miljøskade som ikke er omfattet av formuleringene knyttet til hensynet til helse, miljø og sikkerhet. Aktsomhetsvurderinger er et utmerket verktøy for å kartlegge og forebygge skade, og bør også brukes på risiko for å bidra til alvorlig miljøskade. Dette er en aktuell risiko for mange selskaper, og en del av den franske aktsomhetsloven og OECDs retningslinjer. Miljøskade må derfor reflekteres i §10, og få følger i andre deler av loven.

Det er avgjørende for lovens effekt at manglende etterlevelse av kravet om aktsomhetsvurdering, risikoreduserende tiltak og oppretting av skade (§ 10) fører til hensiktsmessige sanksjoner. Her vil det også være viktig med en tydeliggjøring av hva som er å anse som tilstrekkelige etterlevelse av informasjonsplikten, og at ansvaret for å etterspørre informasjon ikke legges på forbrukere alene.

Vi mener at det ikke kan være enkeltindivider og forbrukere som skal bære hovedansvaret for at loven etterleves. Vi ber derfor om at det i oppfølgingen blir satt fokus på hvordan loven skal kunne fungere uten å være prisgitt aktive og opplyste forbrukere og sivilsamfunnets ressurser. Det er helt avgjørende at myndighetene har et effektivt tilsynsorgan med de nødvendige ressurser. Et slikt tilsyn må være rustet til å aktivt innhente informasjon fra selskaper og til å veilede selskapene i hvordan de kan etterleve loven. Vi stiller oss spørrende til om Forbrukertilsynet er riktig sted for en slik tilsynsoppgave.

Forum for utvikling og miljø mener også at åpenhetsloven bør pålegge selskaper å offentliggjøre sine leverandørlistene og sørge at disse holdes jevnlig oppdatert. Slik informasjon vil gjøre det

mulig for ulike typer interessenter (for eksempel investorer, fagforeninger, frivillige organisasjoner, forbrukere og media) å få innsikt i hvor selskapet opererer og kunne etterprøve innsatsen for å sikre menneskerettigheter, herunder faglige rettigheter. Åpenhet er særlig viktig i saker som krever oppreisning, ettersom det bidrar til å stadfeste selskapets tilknytning til produksjonsstedet.

Avslutningsvis ber vi om at ofre for menneskerettighetsbrudd og miljøskade sikres tilgang på oppreisning i henhold til både UNGP og OECDs retningslinjer, og at selskap får opplysningsplikt om hvilke mekanismer de har for å ivareta dette.

Forum for utvikling og miljø anser denne lovprosessen for å være den riktige for å sikre en rettsliggjøring av næringslivets ansvar for å respektere menneskerettighetene. Vi mener at loven bør vedtas med de foreslåtte endringene og ser fram til videre dialog om hvordan Norge, gjennom denne prosessen, kan få et sterkt lovverk som ivaretar næringslivets ansvar for menneskerettigheter og miljø.